

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
АНИҚ ФАНЛАРГА
ИХТИСОСЛАШТИРИЛ
ГАН ДАВЛАТ УМУМТАЪЛИМ
МАКТАБИ**

**MAVZU:Koordinata to'g'ri
chizig'ida sonlarni qo'shish.**

**Theme:Axe of coordinate addition
of numbers.**

**Мактабнинг математика фани
ўқитувчиси Ф.Ботирова**

Darsning maqsadi: O'quvchilarga yangi mavzuni to'liq tushuntirish.

Ta'limiy maqsad: O'quvchilarni musbat va manfiy sonlar bo'yicha tushunchasini o'stirish;

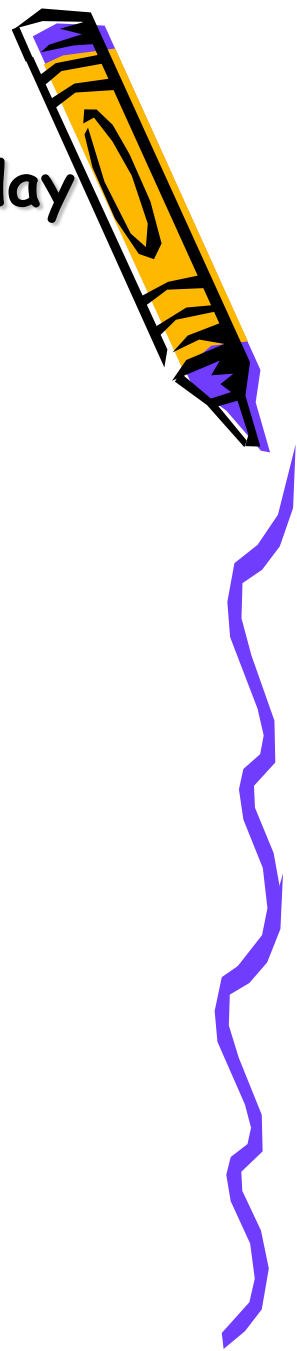
Tarbiyaviy maqsadi: O'quvchilarning tarbiyasini mustahkamlash va ularga axloqiy tushunchalar berish va yangi mavzuni turmushdagi ahamiyati.

Rivojlantiruvchi maqsadi: O'quvchilarni misol va masala yechish haqida bilim ko'nikmalarni rivojlantirish;

O'tilgan mavzuni takrorlash :

1. Qanday son musbat son va manfiy sonlar qanday hosil qilinadi ?
2. Nuqtaning koordinatasi nima ?
Koordinata o'qida musbat va manfiy sonlarqanday joylashadi?
3. Modul so'zining ma'nosi nima?
Sonning moduli deb nimaga aytiladi?
4. Butun sonlar qanday taqqoslanadi?
Eng kichik musbat son mavjudmi?

Barcha musbat sonlar son o'qida noldan o'ng tomonda joylashadi.

Ammo ko'pgina hayotiy, amaliy masalalarni yechishda tabiatan yangi sonlarni kiritishga ehtiyoj seziladi.

1-misol. Televideniye orqali ob-havo ma'lumotlari berilayotganda <<temperatura 5 daraja sovuq bilan ekranda $-5 \dots +3$ yozuvi paydo bo'ladi.

Nol sonidan yuqorida $1, 2, 3, \dots$ sonlari, pastda esa $-1, -2, -3, \dots$ sonlari yozilgan. Masalan, -1 yozuvi <<minus 1>> deb o'qiladi.

Termometrdagi rangli belgi (suyug'lik) << -5 >> oldida to'xtasa, bu havo temperaturasi 5 daraja sovuq ekanini bildiradi.

- 3. Yangi mavzuni bayoni

- 1-masala

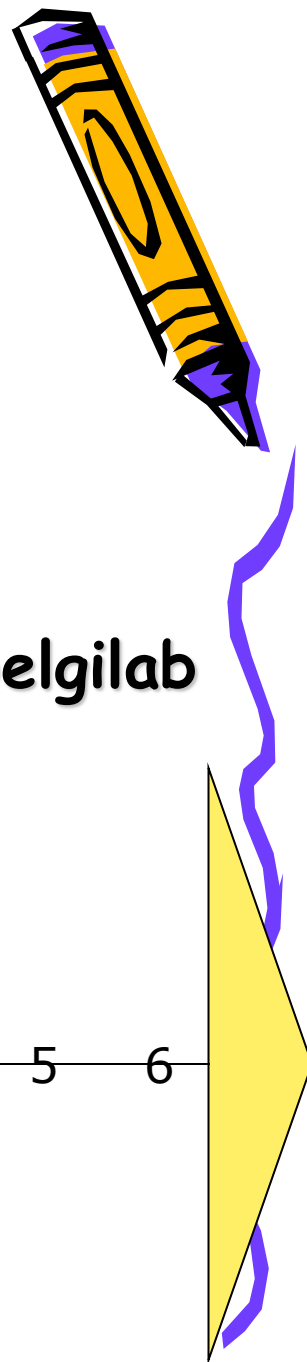
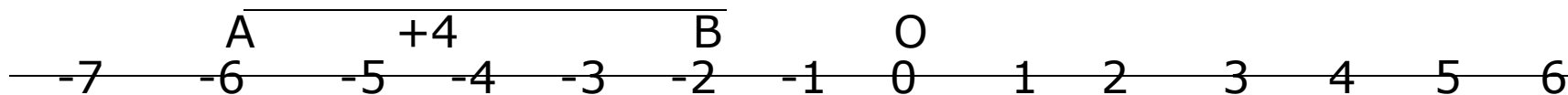
Ertalab 18 C, Peshida 7 Cga o'zgardi,
kechga borib -10 Cga o'zgardi.

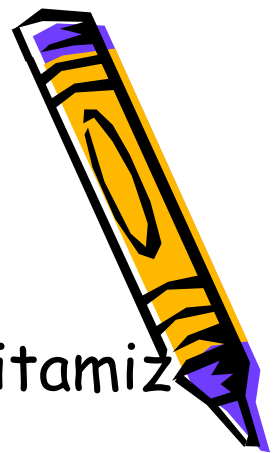
Demak , $18\text{ C} + 7\text{ C} + (-10) = 15\text{ C}$

2-misol

-6 va 4 sonlari yig'indisini toping .A(-6)nuqtani belgilab
 $4 > 0$ o'ngga 4 birlik siljitamiz.

$$(-6) + 4 = -2$$

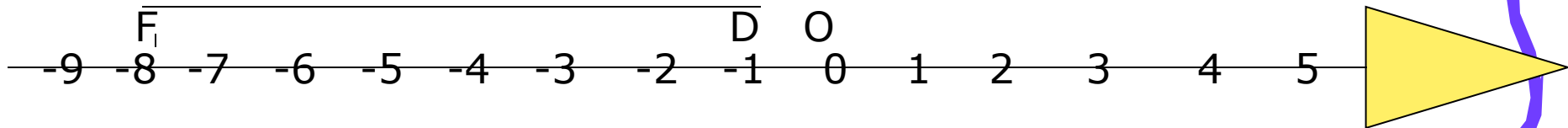
3-masala

-1 va -7 sonlari yig'indisini toping

D(-1) nuqtani belgilab -7<0 chapga 7 birlik siljitamiz
VA F(-8) ga o'tadi.

$$(-1)+(-7)=-8$$

-4 chapga

TA'RIF :

1. Har qanday songa musbat son qo'shilsa ,son ortadi,manfiy son qo'shilsa son kamayadi.
2. Manfiy sonlar yig'indisi manfiy sondir.
3. Qarama-qarshi sonlar yig'indisi nolga teng. $N+(-N)=0$
4. $N+0=N$

Uyga vazifa

- Qoidalarni yodlash
- 4-5-misol va masalalarni yechish

